

РАЗДЕЛ 2. ЛИНГВОКУЛЬТУРНАЯ СИТУАЦИЯ И МЕЖЪЯЗЫКОВЫЕ КОНТАКТЫ

УДК 81.27

МОВНА СИТУАЦІЯ В ДАНІЇ: ПРОБЛЕМИ МОВНОЇ ПОЛІТИКИ, ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ І ПЕРЕМИКАННЯ КОДІВ

Бородіна Д.С.

*Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського,
м. Сімферополь, Україна*

У статті обговорюються проблеми колективної мовної ідентифікації і ролі англійської мови в датському мовному співтоваристві. Розширення впливу англійської мови на датську викликає неоднозначну реакцію в країні – від вимог проведення твердої мовної політики до безумовного прийняття англійської як мови спілкування поряд з датською. Розглядається специфіка перемикання кодів і взаємної інтерференції датської й англійської мов.

Ключові слова: мовне співтовариство, мовна ситуація, мовна політика, датська мова, англійська мова, перемикання кодів, інтерференція

У культурному, економічному і політичному відношенні сучасна Данія є уніфікованою країною зі столицею Копенгагеном – центром притягання і диктатором мовних норм, що склалися на основі діалекту копенгагенського середнього класу. Процес уніфікації національної мови, у ході якого фактично зникли всі класичні діалекти, є в усіх високорозвинутих країнах, але в Данії він виявляється яскравіше в результаті її доцентрового розвитку [1].

Актуальність. Зацікавлену увагу датського суспільства привертають три лінгвістичні проблеми, які активно дискутуються в соціолінгвістичних дослідженнях, що вивчають взаємодію датської мови й інших мов, використовуваних у Данії. Це, по-перше, вивчення і засвоєння датської мови представниками національних меншин; по-друге, це датсько-національний білінгвізм іммігрантів, які зберігають свої вихідні мови; по-третє, датсько-англійський білінгвізм і вплив англійської мови на мовну і культурну ситуацію в Данії. За даними 2001р., корінні носії датської мови складають понад 90% населення королівства, і близько 10% – це представники мовних меншин, чверть із яких – вихідці із сусідніх скандинавських країн, інших країн Європейського Союзу, США і Канади, а три чверті – робітники-мігранти і біженці зі Східної Європи, Азії, Африки, що оселилися переважно у Копенгагені [2]. Для цих людей, як і для датсько-англійських білінгвів, мова виступає найважливішим фактором колективної ідентифікації.

Поняття “колективна ідентифікація” поєднує уявлення людей про те, що вони описують як “реальний світ”. Іншими словами, це метод сприйняття світу і визначення свого місця в ньому. Виходячи з методологічної перспективи Л. Вітгенштейна,

колективна ідентифікація належить до ланцюжка людських „соціальних дій” (social practices) і є наслідком їхньої “соціальності” (sociality). „Соціальність” за Вітгенштейном – це людська схильність до "hanging-together" (по-німецькому "zusammengang"), тобто „перебування разом чи “перебування в зв'язку один з одним”. У цій схильності містяться три компоненти: шляхи реалізації „перебування разом”, колективна відповідальність і співвідношення між “нами” та „іншими” [3].

Ідентифікація за мовою є основним інструментом реалізації „перебування разом” і маніфестації співвідношення між „нами” та „іншими” у мовному співтоваристві.

Дж. Гамперц визначає мовне співтовариство як соціальну групу, одномовну чи багатомовну, єдність якої підтримується частотою різних типів соціальної взаємодії і яка відмежована від навколишніх територій слабкістю зв'язків з ними. Залежно від рівня абстракції, якого хочемо досягти, мовні суспільства можуть складатися з невеликих груп, члени яких зв'язані особистими контактами, чи поширюватися на значні території [4].

Функціональні відношення між компонентами соціально-комунікативної системи, що обслуговує мовне співтовариство на тому чи іншому етапі його існування, формують мовну ситуацію, характерну для цього співтовариства. Власне кажучи, мовна ситуація – це стан соціально-комунікативної системи у певний період її функціонування [5].

Як зауважує В.А. Аврорін, мовна ситуація є компонентом складної структури суспільних відносин у рамках того чи іншого людського співтовариства [6]. Цю думку підтримує О.Д. Петренко: „Мовна ситуація являє собою надзвичайно складне утворення, що знаходить свої джерела і своє пояснення у фактах соціально-історичного розвитку, відображення цих фактів у структурі мови, у формах її існування” [7].

Н.П. Шумарова визначає, що мовна ситуація є одночасно і процесом, і результатом історичного розвитку соціуму, оскільки формується і розвивається під впливом об'єктивних та суб'єктивних факторів соціально-економічних, демографічних, національно-культурних напрямів мовної політики тощо. Мовна поведінка населення як одна із складових частин мовної ситуації також є результатом об'єктивного розвитку. Вона вміщує риси, сформовані в попередні часи, і є досить консервативною з погляду реакції на певні соціальні зрушення, що являє собою необхідну умову самозбереження суспільства [8].

Соціолінгвістична ситуація в Данії більш-менш схожа на ситуацію в багатьох інших європейських країнах, де, як зазначає О.Б. Ткаченко, „...між мовами позатериторіального поширення, особливо тими, що висунулися в першу лаву світових мов, увесь час точиться уперта конкурентна боротьба” [9]. Англійська мова виграє в цій боротьбі і використовується як основна іноземна мова унаслідок, по-перше, широкого вживання в ключових сферах: комерції, науці, засобах масової інформації – і, по-друге, всепроникного впливу американської культури.

Незважаючи на той факт, що за низкою критеріїв англійську мову справді варто вважати скоріше іноземною мовою, ніж другою мовою, датчани постійно знаходяться в контакт з нею, що веде до датсько-англійського білінгвізму. В навчальних закладах, установах і на виробництві говорять англійською не менш одного разу на день – 9% датчан, не менш одного разу на тиждень – 27%; пишуть англійською, відповідно, 4% і 12%; слухають радіопрограми на англійській мові – 80% і 93%; читають англійською, дивляться англійськомовні ТБ програми та фільми – 50% та 88%. В сучасній Данії люди, не

володіючи англійською мовою, становлять усього близько 20% та визначаються спеціальним терміном: «the English-have-nots» – «ті, що не володіють англійською» [10].

Необхідно відзначити, що білінгвізм як такий – характерне явище для датської мовної ментальності. Володіння англійською мовою, крім своєї національної як функціонально першої мови, веде до зрушень у мовній поведінці датсько-англійських білінгвів. Датсько-англійський білінгвізм став характерною рисою комунікації і мовної поведінки громадян цієї країни. У датському соціальному середовищі такий білінгвізм усвідомлюється як особлива перевага, що підвищує статус особистості і відкриває дорогу до тих сфер професійної діяльності, які недоступні для монолінгвів. У свою чергу, тривога з приводу самозбереження датського мовного суспільства в умовах глобального наступу англійської мови визначає напружену дискусію в датській лінгвістичній літературі і спричиняє необхідність вирішення практичних проблем мовної політики [11]. Як підкреслює Р. Філіпсон, використання англійської мови в найрізноманітніших сферах життєдіяльності датського суспільства не є проявом лінгвістичного імперіалізму глобальної англійської мови, і англійська мова не виступає "мовою-вбивцею" малих мов. Датська англійська – це відкритий доступ до різноманіття культур і мов у складному світі, що стрімко розвивається [12].

Данія, на відміну від інших скандинавських країн, проводила донедавна ліберальну мовну політику, дозволяючи прихованим пружинам вільного ринку регулювати масштаби запозичення з англійської мови. Офіційні зусилля датського головного органу, який визначає мовну політику в країні, Датської Мовної Ради (ДМР), обмежувалися спробами регулювати вплив англійської лексики на словниковий склад датської мови шляхом публікації нормативних довідників і рекомендацій; не планувався статус, тобто роль і права всіх мов, використовуваних у Данії. На думку голови ДМР Е. Хансена, у Данії існує могутня опозиція до всіх спроб сформувати тверду мовну політику, і усе, що ДМР може зробити, – це "поширювати інформацію, коли її про це просять" [13].

Масштаби проникнення англійської мови викликають неоднозначну реакцію в датському суспільстві: одні, і таких більшість, вважають цей процес зовсім природним результатом зростаючої інтернаціоналізації Європи й усього світу і не виявляють з цього приводу якогось занепокоєння; інші займають позицію пасивного несхвалення цього процесу. Треті думають, що це данина моді на англійську мову і вона незабаром пройде. Четверті стоять у жорсткій опозиції і вимагають від уряду прийняття негайних пуристичних заходів (соціологічні опитування показують, що 26% датчан бачать в англійській загрозу рідній мові, а 19% – загрозу датській культурі) [14]. Сценарій найгіршого результату припускає, що все більша кількість інтернаціоналізованих областей - доменів у датському мовному співтоваристві буде переходити на англійську мову, тобто суспільство стане двомовним, а датська мова перетвориться на мову нижчого статусу, якою спілкуються тільки у неформальній обстановці – вдома, у родині, з друзями.

Автор концепції мовних доменів Дж. Фішмен визначав домени як основні набори ситуацій мовної взаємодії, що виявляються в конкретних умовах функціонування більш як однієї мови і представлені в стійких контекстах (*institutional contexts*), які характеризуються взаємозв'язаними сукупностями факторів соціального середовища (*socio-ecological co-occurrences*). Домени дають можливість зрозуміти, що вибір мови і змісту спілкування, навіть на індивідуальному рівні, залежить від загальноприйнятих соціокультурних норм [15].

Б. Прейслер визнає, що між пов'язаними сукупностями факторів соціального середовища, що виявляються у відповідних ситуаціях, і вибором мови та змісту спілкування існує високий ступінь кореляції. На думку Прейслера, проблема полягає в тому, що, хоча конкретні набори таких комунікативних ситуацій можуть характеризуватися конкретним вибором мови спілкування, цей вибір необов'язково визначається загальноприйнятими соціокультурними нормами і очікуваннями. На рівні індивідуального мовного спілкування вибір може залежати і від моделей мовної компетенції. Прейслер визначає домен як сферу соціальної практики, що може бути ідентифікована на основі її специфічних характеристик, локалізації за часом і місцем, рольовими стосунками, прийнятими в конкретному виді соціальної практики [16].

З цього визначення випливає, що стан мовної ситуації в суспільстві може формулюватися досить вірогідно, виходячи з аналізу об'єктивних даних, отриманих у різних сферах соціальної практики, і на їхній основі повинна будуватися мовна політика держави.

Як представляється, слід розрізнити терміни "мовна політика" і "мовне планування". Якщо перший – це вираження переважаючих думок з питань розвитку національної мови, то другий передбачає конкретні кроки для їхнього перетворення в життя. Поняття "мовне планування" було вперше представлено Е. Хаугеном у статті "Мовне планування в сучасній Норвегії" [17] і визначалось як діяльність з унормування вимови, орфографії, граматики і словника усної та писемної мови в неоднорідному мовному середовищі.

Р. Купер розділяє мовне планування на три взаємозв'язані і взаємозалежні виміри: – планування корпусу мови (фонетичних, орфографічних, граматичних, лексичних норм); – планування статусу мови щодо інших мов, використовуваних у цьому співтоваристві; – планування засвоєння мови – національної, другої, іноземної – у навчальному процесі [18].

Планування статусу ставить за мету підняти і зміцнити престиж мови, а планування корпусу передбачає розробку заходів, що забезпечують функціонування офіційної мови управління, освіти, економіки тощо [19].

Планування засвоєння мови, безпосередньо залежне від планування її статусу, є не менш важливим виміром мовного планування. Взаємне узгодження трьох аспектів мовного планування відбувається, наприклад, при виборі іноземної мови, що викладається в школі, коли необхідно врахувати фактори регіонального і глобального поширення мов, мовної політики Європейського співтовариства, етнічного складу імміграції тощо [20].

Основна соціальна група датського суспільства, що вимагає ведення послідовної мовної політики, жорсткого мовного планування, регуляції впливу англійської мови, – це культурна і наукова еліта країни. Її представники допускають, що є тільки три сфери соціальної практики, де англійська мова повинна вживатися беззастережно: по-перше, у диспетчерському керуванні авіаперевезеннями, по-друге, у жанрі рок-музики і, по-третє, у тих програмах вищої освіти, які вимагають викладання англійською мовою [21].

Ці тенденції також підтверджуються проведеним автором статті у червні 2005 р. пілотним опитуванням ста випадково відібраних респондентів у Копенгагенському університеті і ста випадково відібраних респондентів у громадських місцях Копенгагена. Респондентам було задано 4 питання:

1. Чи повинна англійська мова бути мовою викладання в школах разом з датською? 2. Чи повинна держава обмежити використання англійської мови на радіо та телебаченні? 3. На вашу думку, чи пов'язане поширення англійської мови в Данії зі впливом США? 4. Чи визнаєте ви необхідність використання англійської як мови міжнародного спілкування?

Опитування показало, що серед перших тільки 15% погодилися з тим, що англійська мова повинна, поряд з датською, бути мовою шкільного навчання; серед других таких було вдвічі більше. Серед перших майже 30% погодилися з тим, що держава повинна обмежити використання англійської мови на радіо і телебаченні; серед других – 10%. У першій групі 53% респондентів пояснюють поширення англійської мови впливом США, у другій – 36%. Більшість опитаних в обох групах визнає необхідність використання англійської як мови міжнародного спілкування.

У Копенгагені постійно можна чути поперемінно використання датської й англійської мови у побутовій і професійній комунікації, неавтоматичне включення в датську мову англійських слів і висловів. Таким чином, наявне перемикування кодів (ПК), що може набувати різних форм: від наперемінного вживання двох мов у процесі комунікації – до включення в мовлення датською мовою окремих слів, реплік, словосполучень і речень англійською мовою. Дотримуючись розширеної класифікації ПК, розробленої Дж. Хаммінк на англо-іспанському матеріалі, можна виділити такі види ПК, використовувані в датсько-англійській білінгвістичній комунікації: 1) включення в датське мовлення англійських запозичень, при якому спостерігається морфологічна і фонетична адаптація запозичуваного слова; 2) включення в датське мовлення кальки чи буквального перекладу словосполучення з англійської – при цьому може мінятися структура словосполучення; 3) перемикування на рівні частини речення, включення словосполучення, окремого слова без якої-небудь зміни (Intrasentential switching); 4) перемикування на рівні речення (Intersentential switching) [22].

Англо-датський білінгвізм в умовах постійного перемикування кодів безпосередньо впливає на сучасний розвиток датської мови, що виявляється, насамперед, у зростаючій активності лексичної інтерференції. За підрахунками автора Словника англіцизмів К. Соренсена і автора Словника нових слів П. Ярвад [23], 38% неологізмів з'явилися під впливом англійської мови, 5% нових запозичень прийшли з інших мов і 57% нових слів виникли на датській основі. Хоча ці цифри значно варіюються в різних функціональних стилях, англійська мова продовжує відвойовувати свої позиції в датській освіті, наукових дослідженнях, комерції, управлінській сфері. За даними К. Соренсена, лексична інтерференція англійської мови проявляється через прямі запозичення, гібриди, псевдозапозичення, кальки, семантичні запозичення.

Проведений нами аналіз корпусу Словника англіцизмів К. Соренсена показує, що близько 13% усіх нових слів, що поповнили датський словник під впливом англійської мови, – це прямі запозичення, 14% – це гібриди, тобто складні чи похідні слова, що являють собою поєднання датського й англійського елементів: *computerspil* – 'комп'ютерна гра', *interviewundersøgelse* – 'огляд', *jobsamtale* – 'інтерв'ю', *joggingsko* – 'кросівки', *singleulykke* – 'подія з однією людиною', *surfbroet* – 'дошка для серфінгу', *brugerinterface* – 'користувач', *hårspray* – 'спрей для волосся', *kundesupport* – 'відвідувач', *skånejob* – 'легка робота'. Значну частину гібридів складають іменники, але трапляються і дієслова, прикметники, прийменникові словосполучення: *krydschecke* – 'перевіряти ще раз', *jobløs* – 'безробітний', *fra scratch* – '(починати) з нуля'. Деякі компоненти можуть

бути представлені як зв'язані морфеми, напр., суфікс *-gate* з "*Watergate*", що недавно з'явився в англійській мові у *hansengate* (політичний скандал 1989 р. з міністром юстиції Е. Нінн-Хаясеном). Особливо багато гібридів є в мові міської молоді, для якої вони є елементом мовної гри.

Псевдозапозичення складають близько 2% усіх нових слів у датському словнику. Це словосполучення і складні слова, переважно іменники, побудовані з автентичних англійських компонентів, але в такій конкретній формі і з таким конкретним значенням, що не існують в англійській мові: *airguide* – 'бортпровідниця чартерного рейсу', *babylift* – 'кошик для перенесення дітей' (брит.), *'carrycot'* (амер.), *'portacrib'*, *badwill* (пор. *goodwill*), *beautyboks* – 'косметичка, *beauty case*', *black horse* – 'темна конячка, *dark horse*', *bodytight* – 'колготки', (*bodystocking, tights*), *cottoncoa* – (порівн. *raincoat*), *monkeyclas* – (англ.) *'economy class'*, *partykiller* – 'зануда, (англ.) *'party pooper'*, *push-up* – (англ.) *'bra'*, *sixpence* – 'жокейка', (англ.) *'cloth cap'*, *slowfood-* (пор. *fastfood*), *'stationcar'* – 'сімейний автомобіль, (амер.) *'station wagon'*, *'estate car'* (брит.); гібрид *stresse af* – 'relax', тому що відповідного фразового дієслова в англійській немає.

Наступну групу, 9%, складають кальки і кліше, тобто словосполучення чи складні слова, що являють собою буквальный переклад з англійської на датську. Серед них іменники, напр., *förbrugersamfund* – 'consumer society', *ordskredssejr* – 'landslide victory', *kernefamilie* – 'nuclear family', *kreativbogføring* – 'creative bookkeeping', *livskvalitet* – 'quality of life', *posedame* – 'bag lady', *rodstrømpe* – 'redstocking', *seriemorder* – 'serial killer', *styrthjelm* – 'crash helmet', *svømmepøl* – 'swimming pool', *øjendåner* – 'eye-opener', *åbent universitet* – 'Open University'; дієслівні словосполучення і дієслова з постпозитивами, напр., *drosle ned* – 'throttle down', *falde for* – 'fall for', *tilbage på* – 'fall back on', *følge op* – 'follow up', *komme ud med* – 'come out with', *koge ned* – 'boil down', *lukke ned* – 'shut down', *sidde ind* – 'sit in'; прикметники, напр., *brugervenlig* – 'user-friendly', *børnesikker* – 'childproof', *hjernedød* – 'braindead', *provestlig* – 'pro-Western', *vandafvisende* – 'water repellent'. Ідіоми/кліше: *hav en god dag!* – 'have a nice day!', *der er ikke mere til det* – 'there is nothing more to it', *kalde det en da* – 'call it a day', *sparke røv* – 'kick ass'. Можна навести приклади калькування англійських ідіом: *have et skelet i kloedeskabet* – 'to have a skeleton in the closet', *skyde sig selv i foden* – 'shoot oneself in the foot', *det er lutter varm luft* – 'that's a lot of hot air'.

Складніше підрахувати семантичні запозичення, що виникли на словотворчій основі датської мови, тобто нові значення, яких набувають датські слова і словосполучення під впливом відповідних англійських, напр., іменники, такі як: *album* – 'photo album', нове значення – 'довготривалий запис', *artiste* – 'джазовий музикант', *hukommelse* – 'human memory', тепер також – 'computer memory', *menu* – 'меню на екрані комп'ютера'. Багато іменників під впливом англійської вживаються в переносному значенні: *den politiske dagsorden* – '(політичний) порядок денний', (*befolknings-*) *eksplosion* – '(population) explosion' – демографічний вибух', (*det teknologiske*) *gab (mellem de to lande)* – '(технологічний) розрив – gap (між двома країнами)', *hovedjoeger* – 'headhunter' (мисливець за головами – той, хто шукає талановитих фахівців), *kemi (kemi'en mellem dem var i orden)*, порівн. 'the chemistry between them was OK' – повне взаєморозуміння, *muldvarp* – 'mole' (кріт – 'spy'), *piskemoeld* – 'whiplash' (чи биття в перен. значенні). Спостерігаються і дієслова та прикметники з новими значеннями: *animere* – 'animate', 'робити анімацію', *inddoemme* – 'dam up', 'оточувати дамбою, тепер: містити – 'contain', *etableret* (у словосполученні *det etablerede samfund*, 'the

establishment' – істеблішмент), *social* (social welfare, social life) *sociale aktiviteter* – суспільна активність, *udbroendt* – 'burned-out' – порівн. рос. сгорел на роботі, *ultimativ* – (вищий ступінь; порівн. англ. ultimate, у значенні 'best') у словосполученні *den ultimative oplevelse* – 'the ultimate experience' – найкращий досвід.

Поряд з активними процесами інтерференції англійської мови в датській мові відбуваються і зворотні процеси впливу датської мови на англійську, що фіксують навіть підручники англійської мови; призначені для датських школярів. Л. Уайт відзначає в цих виданнях безліч орфографічних і граматичних помилок, наприклад: звертання "Mr" з написанням "mr.", "Tuesday" як "tuesday"; калькування датських граматичних структур¹² – "They have not a computer" і "Has Mrs Johnson two boys?", "These is my feet" і "These is my hands"; зображення настінного годинника з написом: "Look at the watches" [24]. Як заявляє Л. Уайт на сторінках свого Інтернет-біюлетеня, навіть англійське найменування професійного перекладача "state-authorized translator" є калькою з датської *statsautoriseret translator*, тоді як по-англійськи слід називати такого перекладача "certified translator" [25].

У датській англійській вживається така величезна кількість псевдозапозичень з англійської мови і гібридів, утворених на датському ґрунті, що їх можна побачити повсюдно. Наприклад, у копенгагенському ресторанчику на вул. Зондерйюлланд, 95, де збирається, в основному, англословна публіка, власник вивісив об'яву: "Danish Mini Meating. Surprise Menu" – гра слів-омофонів "meeting" (зустріч) і meating (м'ясні блюда), словозлиття "surprice" – "surprise" + "price" (дивна ціна). Навіть поданий тут невеликий огляд мовного матеріалу свідчить про різнобічний характер англо-датської і датсько-англійської інтерференції і дозволяє виділити декілька її типів стосовно до мовної ситуації в Данії:

- Лексична інтерференція англійської мови в мові датських монолінгвів, що не володіють англійською мовою і говорять тільки датською мовою, але використовують англійську лексику, міцно засвоєну в соціальній практиці спілкування.

- Інтерференція англійської мови в мові датсько-англійських білінгвів, що досить вільно володіють англійською мовою, але використовують у процесі спілкування переважно датську мову, яка є для них первинною і функціонально першою чи базовою.

- Інтерференція датської мови в англійській мові датчан, що однаковою мірою володіють як датською, так і англійською, а також іноземців, проживаючих у Данії (як англословних, так і тих, для кого вона служить мовою-посередником), які постійно і переважно використовують англійську мову у формі її датського регістру, т. з. "Danglish", у побуті, професійній діяльності і навчанні.

- Інтерференція в мові диглосних білінгвів, що навперемінно використовують датську та англійську мови.

Підводячи підсумок аналізу факторів, що визначають сучасну мовну ситуацію Данії, необхідно відзначити, що англійська мова активно впливає на мову як тих людей, що володіють тільки датською мовою, так і на тих, які володіють англійською, але використовують у комунікації переважно датську мову. У свою чергу, датська мова активно впливає на мову людей, які постійно і переважно використовують різновид англійської мови, який побутує в Данії. Двобічна інтерференція виявляється в мові людей, що навперемінно використовують датську та англійську мови, тобто використовують перемикання кодів. У комунікації, особливо датських підлітків і молоді,

спостерігається залежність ПК від тривалості вивчення англійської мови, мотивації її використання, контексту комунікативної ситуації, прояву групової ідентифікації.

Висновки. Проникнення англійської мови в усі сфери датського життя свідчить, що її вплив уже не може бути описаний тільки в термінах інтерференції. Можна зробити висновок, що, доповнюючи і розширюючи можливості мовного спілкування, регулярне перемикання кодів веде до інтерференції на різних рівнях мови. Будучи наслідком екстралінгвістичних причин, інтерференція, проте, залишається власне лінгвістичним явищем, а ПК служить широкому діапазону комунікативних цілей міжособистісного спілкування і сприяє створенню солідарних міжособистісних відносин.

Аналіз датського національного реєстру англійської мови безсумнівно дозволить установити типологічні характеристики інших численних національних реєстрів, що являють собою одне із найбільш значних явищ сучасного етапу глобального лінгвістичного розвитку.

Список літератури

1. Kristiansen T. and Jørgensen J.N. – Introduction //The sociolinguistics of Danish/ Int'l. J. Soc. Lang. №159. – Walter de Gruyter, 2003. – P. 1-7.
2. Jørgensen J.N. Bilingualism and minority languages //The sociolinguistics of Danish/ Int'l. J. Soc. Lang. №159. – Walter de Gruyter, 2003. – P 73-91.
3. Wittgenstein L.-6. Rules and Private Language //The Internet Encyclopedia of Philosophy. – <http://www.utm.edu/research/iep/w/wittgens.htm>.
4. Гамперц Дж. Типы языковых обществ // Новое в лингвистике. – Вып. VII. – Социолінгвістика. – М., 1975. – С. 182-198.
5. Языковая ситуация //Энциклопедия Кругосвет. – <http://www.krugosvet.ru/articles/69/>
6. Аврорин В. А. К проблеме социальной лингвистики // Всесоюзная научная конференция по теоретическим вопросам языкознания, 11-16 ноября 1974г.: Тезисы докладов и сообщений пленарных заседаний. – М., 1974. – С.6-12.
7. Петренко А. Д. Социофонетическая вариативность современного немецкого языка в Германии. – К., 1998. – С. 97.
8. Шумарова Н.П. Мовна компетенція особистості в ситуації білінгвізма: Монографія. – К., 2000. – С.151.
9. Ткаченко О.Б. Українська мова і мовне життя світу. – К., 2004. – С.161.
10. Preisler, B. English in Danish and the Danes' English // Int'l. J. Soc. Lang. 159. – Walter de Gruyter. – 2003. – P.124.
11. Davidsen-Nielsen, N., Hansen, E. & Jarvad, P., eds. Engelsk eller ikke engelsk? That is the question. Engelsk indflydelse på dansk – Copenhagen: Gyldendal, 1999. –117 p.
12. Phillipson, R. Inaugural lecture. - Department of English, Copenhagen Business School. 6 October 2000 // Language Problems and Language Planning. – Volume 25, № 1, Spring 2001. – Pp. 1-24.
13. Davidsen-Nielsen, N., Hansen, E. & Jarvad, P. Op. cit. – P.101.
14. Preisler, B. Deconstructing 'the domain of science' as a sociolinguistic entity in EFL societies: The relationship between English and Danish in higher education and research // B.Preisler, A.Fabricius, H.Huberland, S.Kjarbeck, and K.Risager, eds. The Consequence of Mobility. Roskilde: Roskilde Univ., Dept. of Language and Culture, 2005. – P.238-248.
15. Fishman, J. The Relationship between micro-and macro-sociolinguistics in the study of who speaks what language to whom and when // J. B. Pride and J. Holmes, eds. Sociolinguistics. – Harmondsworth: Penguin. 1972. – P.15-32.
16. Preisler, B., ibid. – P.240, 241.
17. Haugen, E. Language Planning in Modern Norway. // Fishman, Joshua (ed.). –Readings in the Sociology of Languages. – Mouton de Gruyter, 1968. – P. 673-687.
18. Cooper, Robert L. Language Planning and Social Change. – Cambridge: Cambridge University Press. 1989. – P.45.

19. Hansen, E. Sprogpolitik// Jørgensen, Jens Normann (ed.). Det danske sprogs status År 2001 - er dansk et truet sprog? - København: Danmarks Lærerhøjskole., 1991. – P. 31.
20. Bakmand, B. National language planning, why (not)? // Intercultural Communication. – Mouton de Gruyter. – 2000, April, issue 3. – P.140 –163. – <http://www.immi.se/intercultural/>.
21. Preisler, ibid. P.245.
22. Hammink, J. E. A Comparison of the Code Switching Behavior and Knowledge of Adults and Children. - University of Texas at El Paso. – May, 2000. <http://www.cafeprogressive.com/>, 10 p.
23. Sørensen, K. A Dictionary of Anglicisms in Danish. -Historisk-filosofiske skrifter.- Copenhagen: Royal Danish Academy of Sciences and Letters. 1997; Jarvad P. Nye ord. Ordbog over nye ord i dansk 1955 -1998. – (New words. Dictionary of new words in Danish 1955 –1998). – Copenhagen: Gyldendal, – 1999.
24. White, L. The scandal in our schools.// English support. – №12. – Thursday 27,October 2005. Roskilde.– www.englishsupport.dk/EN/komsprog.htm
25. White, L. English support. No.13. – November 2005. – Roskilde. www.englishsupport.dk/EN/komsprog.htm

Бородинна Д.С. ЯЗЫКОВАЯ СИТУАЦИЯ В ДАНИИ: ПРОБЛЕМЫ ЯЗЫКОВОЙ ПОЛИТИКИ, ИНТЕРФЕРЕНЦИИ И ПЕРЕКЛЮЧЕНИЯ КОДОВ

В статье обсуждаются проблемы коллективной языковой идентификации и роли английского языка в датском языковом обществе. Рассматривается специфика переключения кодов взаимной интерференции датского и английского языков.

Ключевые слова: языковое сообщество, языковая ситуация, языковая политика, датский язык, интерференция

Borodina D.S. LANGUAGE SITUATION IN DENMARK: THE PROBLEMS OF LANGUAGE POLICY, AND INTERFERENCE AND CODE-SWITCHING

Problems of language group identification and language situation in Denmark are discussed in the paper. Expanding influence of English on Danish causes varied attitudes in the community - from demands to protect the national language to total appreciation of English in all domains. Specific ways of Danish-English code-switching and interference are argued to make a significant contribution to Danish vocabulary.

Key words: language community, language situation, language policy, Danish, English, code-switching, interference

Поступила до редакції 26.02.2007р.